

แนวทางการใช้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยนอก ที่ติดเชื้อที่ระบบการหายใจส่วนบน และหลอดลมอักเสบเฉียบพลัน

ลักษณะทางคลินิก	หวัดธรรมดา Acute Nasopharyngitis, Common Cold <ul style="list-style-type: none"> คัดจมูก น้ำมูก จาม น้ำมูกไหลลงคอ คอแห้ง อาจเจ็บคอ ปวดเมื่อยตัว อ่อนเพลีย ไข้ ไอ สาเหตุจากไวรัส
การใช้ยาปฏิชีวนะ	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ควรให้ยาปฏิชีวนะเพราะไม่ลดความรุนแรงและระยะเวลาของอาการอย่างมีนัยสำคัญ ใช้มักหายใน 3-4 วัน, เจ็บคอ 4-5 วัน, น้ำมูก 5-7 วัน, ไอ 7-14 วัน

ลักษณะทางคลินิก	โพรงจมูก (ไซนัส) อักเสบเฉียบพลัน Acute Rhinosinusitis <ul style="list-style-type: none"> มีอาการโรคหวัด หรือมีน้ำมูกเรื้อรังหลังเป็นหวัด อาจมีไข้ ปวดแก้ม หน้าผาก กรามบน อาจกดเจ็บบริเวณแก้ม X-Ray ไซนัสอาจพบเงาทึบ ส่วนมากเกิดจากไวรัสที่เป็นสาเหตุของหวัด ส่วนน้อยเกิดจาก <i>S.pneumoniae</i>, <i>H.influenzae</i>
การใช้ยาปฏิชีวนะ	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ควรใช้ยาปฏิชีวนะ มักมีอาการดีขึ้นหรือหายภายใน 7 วัน หากมีอาการรุนแรง (ไข้สูง ปวดบริเวณแก้ม/กรามบนมาก) หรืออาการไม่ดีขึ้นเองใน 7 วัน หรืออาการดีขึ้นแล้วกลับมีอาการมากขึ้นอีก พิจารณาใช้ยา Amoxicillin หรือ Roxithromycin / Erythromycin นาน 5-14 วัน พิจารณาใช้ยา Coamoxiclav หรือ Clarithromycin / Azithromycin ในผู้ป่วยที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วย Amoxicillin

ลักษณะทางคลินิก	ไข้หวัดใหญ่ Influenza <ul style="list-style-type: none"> ไข้ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตัว อ่อนเพลีย อาจมีอาการโรคหวัดร่วมด้วย ตรวจไม่พบแหล่ง/สาเหตุของการติดเชื้อที่อื่น สาเหตุจากไวรัส
การใช้ยาปฏิชีวนะ	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ควรใช้ยาปฏิชีวนะ พิจารณาใช้ยา Oseltamivir นาน 5 วัน ในผู้ป่วยมีอาการรุนแรงและรับไว้รักษาในโรงพยาบาล และผู้เสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อน เช่น เด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ผู้สูงอายุ หญิงมีครรภ์ มีโรคเรื้อรัง (เช่น โรคปอด โรคหัวใจ) อ้วนมาก ภูมิคุ้มกันบกพร่อง (เช่น รับประทานยากดภูมิคุ้มกัน)

ลักษณะทางคลินิก	หูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน Acute Otitis Media <ul style="list-style-type: none"> มักพบในเด็ก มีอาการโรคหวัด ปวดหู หูอื้อ อาจมีไข้ อาจพบ tympanic membrane โป่ง, หนอง / otorrhea ส่วนมากเกิดจากไวรัสที่เป็นสาเหตุของหวัด ส่วนหนึ่งเกิดจาก <i>S.pneumoniae</i>, <i>H.influenzae</i>
การใช้ยาปฏิชีวนะ	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ควรใช้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยที่มีอาการน้อย อาการมักดีขึ้นหรือหายภายใน 3 วัน ผู้ป่วยอาการรุนแรง (ไข้สูง ปวดหูมาก) เด็กเล็กที่พบ tympanic membrane โป่ง หรือมี otorrhea หรืออาการไม่ดีขึ้นเองใน 3 วัน ควรใช้ยา Amoxicillin หรือ Roxithromycin / Erythromycin นาน 5-14 วัน ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรค พิจารณาใช้ยา Coamoxiclav หรือ Clarithromycin / Azithromycin ในผู้ป่วยที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วย Amoxicillin

ลักษณะทางคลินิก	คอหอยอักเสบ/ทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน Acute Pharyngitis, Acute Tonsillitis <ul style="list-style-type: none"> เจ็บคอ กลืนเจ็บ มักมีไข้ อาจมีอาการโรคหวัดร่วมด้วย ตรวจพบคอแดง (Injected Pharynx) มากกว่า 80% เกิดจากไวรัส ส่วนน้อยเกิดจากแบคทีเรียและเชื้อราอื่น
การใช้ยาปฏิชีวนะ	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ควรใช้ยาปฏิชีวนะ พิจารณาใช้ยา Penicillin V หรือ Amoxicillin หรือ Roxithromycin หรือ Erythromycin นาน 10 วัน รักษาการติดเชื้อ Streptococcus group A ในผู้ป่วยที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ตั้งแต่ 3 ข้อ <ol style="list-style-type: none"> ไข้ >38C Exudate/Pustule ที่คอหอย/ทอนซิล ต่อมน้ำเหลืองที่คอ (anterior cervical lymph nodes) โต/กดเจ็บ ไม่มีไอ พิจารณาให้ยาปฏิชีวนะแก่ผู้ป่วยโรคหัวใจรูห์มาติก และผู้ป่วยภูมิคุ้มกันบกพร่อง (เช่น เม็ดเลือดขาวในเลือดต่ำ)

ลักษณะทางคลินิก	หลอดลมอักเสบเฉียบพลัน Acute Bronchitis <ul style="list-style-type: none"> ไอแห้งหรือมีเสมหะ คันคอ อาจมีไข้ เสียงแหบ อาจมีอาการโรคหวัดร่วมด้วย ตรวจไม่พบความผิดปกติของปอด หาก X-Ray ปอด จะไม่พบเงาผิดปกติในปอด สาเหตุจากไวรัส
การใช้ยาปฏิชีวนะ	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ควรใช้ยาปฏิชีวนะเพราะไม่ลดความรุนแรงและระยะเวลาของการไออย่างมีนัยสำคัญ อาการไออาจนานหลายสัปดาห์จึงหาย พิจารณาใช้ยา Amoxicillin หรือ Roxithromycin หรือ Coamoxiclav ในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (COPD) มีอาการกำเริบรุนแรง (หอบเหนื่อยมาก เสมหะมากขึ้น และเสมหะสีเขียว-เหลือง) หรือผู้ป่วยโรคเรื้อรังหรือภูมิคุ้มกันบกพร่อง

สำหรับโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลทั่วไป
เอกสารอ้างอิง คู่มือการป้องกันและควบคุมแบคทีเรียดื้อยาต้านจุลชีพในโรงพยาบาล

โครงการควบคุมและป้องกันการดื้อยาต้านจุลชีพ
 Thailand AMR Containment and Prevention Program